

EU måste fördöma ockupationer

EU saknar en rakryggad hållning när det gäller ockupationer och illegala annekteringar. Krim, Palestina och Västsahara behandlas helt olika. Där Krim är det bästa exemplet är Västsahara det sämsta och Palestina hamnar i mitten. Detta skriver folkrättsjuristen Pål Wrangle i en rapport till EU-parlamentet.

Det är EU-parlamentet som beställt rapporten "Occupation/Annexation of a Territory: Respect for International Humanitarian Law and Human Rights and Consistent EU Policy". Professor Pål Wrangle jämför här EU:s förhållande till och agerande i de tre områdena Krim, Palestina och Västsahara.

Om ett område är olagligt annekterat eller ockuperat får en tredje part – som EU – inte godkänna detta. EU får inte heller bidra i den fortsatta ockupationen.

EU och dess medlemsländer ska inte engagera sig i ekonomiska eller andra aktiviteter som stöder ockupationen.

– EU ska också allvarligt överväga sanktioner mot den ansvariga regeringen, skriver Pål Wrangle i sin rapport.

En ockupationsmakt får inte använda naturresurser i ett ockuperat område för sin egen vinning. Enbart om det sker till folkets vinning och med deras tillåtelse, kan det vara möjligt.

Enligt folkrätten har en ockupationsmakt begränsad auktoritet över det ockuperade området men måste respektera både folkrätt och mänskliga rättigheter.

EU har ännu inte någon fastslagen politik i dessa fall, men ett gott exempel är Krim, där EU fördömde annekteringen. Sanktioner mot ryska staten och ryska företag, restriktioner för investeringar och handel, frysen av tillgångar, visumrestriktioner och andra diplomatiska sanktioner infördes.

Inget liknande har skett mot Marocko.

När det gäller ockupationen av Västsahara påpekar folkrättsjuristen att Marocko till skillnad från Ryssland har en privilegierad ställning och nära band med EU. Unionen har tilldelat Marocko en så kallad Advanced Status och har dessutom tecknat fiskeavtal med Marocko där de ockuperade västsahariska vattnen inte är uteslutna.

1966 uppmanade FN:s generalförsamling Spanien att organisera en folkomröstning för Västsaharas rätt till självbestämmande. Den 6 november 1975 ockuperade och senare annekterade Marocko området, det vill säga införlivade området i sitt eget land. Den marockanska aggressionen, ockupationen och annekteringen är ett allvarligt brott mot internationell lag och det västsahariska

EU:s fiskeavtal strider mot folkrätten. Dessutom bedrivs ett rent rovfiske av EU-båtar.

folkets rätt till självbestämmande.

Ockupationen och annekteringen har påverkat västsahariernas liv fundamentalt. Många har flytt till flyktingläger, marockanska bosättare har flyttat in, marockanska och utländska investerare har släppts in och en ny infrastruktur har byggts upp för att tillgodose investerarnas behov.

De nära banden mellan EU och Marocko baseras på Associeringsavtalet från 2000. Marocko är den största mottagaren av EU-medel inom den så kallade Grannskapspolitiken – för länderna runt EU. 2008 blev Marocko det första landet i södra Medelhavsregionen som fick Avancerad status. Marocko är dessutom ett av pilotländerna för EU:s Agenda for Action on Democracy. Inte i något av dessa dokument nämns Västsahara som ockuperat eller illegalt annekterat. I EU:s Human Rights Report står i stället att Västsahara är ett område omtvistat av Marocko och Polisario Front, påpekar Pål Wrangle.

Exploateringen av naturresurser har varit ett återkommande tema i debatterna i många år och särskilt då EU:s fiskeavtal med Marocko. EU har inte försäkrat sig om att avtalet är till gagn för västsaharierna eller om det är något som de önskar.

Exploateringen av fosfat i Västsahara har pågått länge och nu tecknas kontrakt mellan utländska oljebolag och marockanska staten.

Men i och med Krimfrågan har EU nu utvecklat en viss praxis med fördömande och sanktioner som kan vara vägledande för en ny politik som gäller alla ockupationer.

Följande rekommendationer ger Pål

Professor Pål Wrangle.

Wrangle till EU:

- När en olaglig annektering eller ockupation sker ska EU klart deklarerat att man aldrig kommer att erkänna den.
- I bilaterala avtal mellan EU och en ockupationsmakt ska ett ockuperat område uteslutas. Ursprungsmärkning på varor från ockuperat område måste finnas och kontrolleras.
- EU ska avråda företag från handel i ockuperat område.
- EU ska stödja människorättsorganisationer i ockuperat område.
- Sanktioner mot en ockupationsmakt ska kunna införas.
- EU ska inte ge ekonomiskt stöd som gynnar bosättningar och andra strukturer som upprätthåller en illegal situation.

Rapporten Occupation/Annexation of a Territory: Respect for International Humanitarian Law and Human Rights and Consistent EU Policy publicerades av EU-parlamentet på nätet i juli.

TEXT: LENA THUNBERG

BILD: Western Sahara Resource Watch